

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1919.

Första kammaren.

Nr 7.

Lördagen den 8 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2 e. m.

Herr statsrådet friherre *Palmstierna* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

- nr 52, angående en gemensam skolöverstyrelse;
- nr 53, med förslag till lag angående beredande i vissa fall vid skogsavverkning och kolning av härbärg å arbetarna m. m.;
- nr 54, angående pension till biträdet å järnvägsstyrelsens statistiska kontor Anna Nygren;
- nr 59, angående gemensamt rörelsekapital för statens vattenfallsverks fastighetsförvaltning m. m.;
- nr 61, angående vissa ändringar av gällande stat för vattenfallsstyrelsen;
- nr 63, med återkallelse av i statsverkspropositionen gjord framställning om anslag för anordningar för vinnande av mera effektiv tillämpning av prisockerlagen m. m.;
- nr 64, angående täckande av kostnader, som stå i samband med den under neutralitetsvakten ökade förslitningen av flottans fartygsmateriel;
- nr 65, angående täckande av merkostnader för elektrisk installation i sjökrigsskolan m. m.;
- nr 66, angående årligt understöd från allmänna indragningsstaten åt förre navigationsskolläraren Hans Herman Lindfelts änka Mathilda Charlotta Lindfelt, född Holmström;
- nr 67, angående beredande av ökade medel för tandpolikliniken vid flottans station i Stockholm;
- nr 68, angående personligt ålderstillägg åt t. f. tjänstemannen i andra lönegraden i marinförvaltningen Reinhold Casper Theodor Näsman;
- nr 69, angående anslag för upprätthållande av yrkesinspektionens verksamhet; samt
- nr 76, med förslag till lag angående utsträckande till två dagar av vissa valförrättningar under våren 1919.

Ammäldes och bordlades andra lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:ts
Första kammarens protokoll 1919. Nr 7.

angående lagbestämmelser rörande skyldighet att i vissa fall borttaga träd eller grenar därav och buskar, som hämma växtligheten å åkerjord; samt

nr 6, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 14 § i legostadgan för husbönder och tjänstehjon den 23 november 1833.

Vid föredragning av herr *Lindhagens* begäran att få till herr statsrådet och chefen för civildepartementet framställa en interpellation om åvägabringande av likformig och hänsynsfull behandling av finska politiska flyktingar, blev det begärda tillståndet av kammaren lämnat.

Föredrogos ånyo bevillningsutskottets betänkanden:

nr 2, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om undantag från tillämpningen av förordningen den 25 juli 1912 angående särskild skatt å majs, utländsk potatis samt maniokarot och andra väsentligen lika stärkelsrika, tullfria, utländska ämnen, använda vid tillverkning av stärkelse; samt

nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om visst undantag från tillämpningen av stadgandet i 13 § 4 mom, i förordningen den 11 oktober 1907 angående tillverkning av brännvin m. m.

Vad utskottet i dessa betänkanden hemställt bifölls.

*Om vissa
invallnings-
företags hän-
förande under
agen om
dikning m. m.*

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 1, i anledning av väckta motioner angående vissa invallningsföretags hänförande under lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879.

I en inom andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion nr 18, vilken behandlats av andra lagutskottet, hade herr *Pehrsson* i Bramstorp hemställt, det riksdagen ville förklara, att ett företag, avseende att genom invallning och utpumpning torrlägga ett område, omfattande Foteviken samt angränsande delar inom St. Hammars, Vellinge och Eskilstorps m. fl. socknar i Skytts härad av Malmöhus län, måtte anses utgöra sådant vattenavledningsföretag, som avses i nu gällande lag om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879.

I samband härmed hade andra lagutskottet till behandling förehåft en inom andra kammaren av herr *Jeppsson* väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 239, däri hemstälts, det riksdagen ville förklara, att det företag, som avsåg att genom invallning och pumpning torrlägga sjön Vesan i Gammalstorps m. fl. socknar, i Blekinge län, måtte få anses utgöra sådant vattenavledningsföretag som i lagen om dikning och annan avledning av vatten den 20 juni 1879 avses.

Utskottet hade i nu ifrågavarande utlåtande på anförda grunder hemställt, att förevarande motioner, nr 18 i andra kammaren av herr

Pehrsson i Bramstorp och nr 239 i andra kammaren av herr Jeppsson, icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

*Om vissa
invallnings-
företags hän-
förande under
lagen om
dikning m. m.*
(Forts.)

Herr Lindhagen: Det är nu så, att ärendenas behandling i departementen naturligtvis är beroende på det intresse, som finnes representerat på de olika platserna, och då har det varit så, att man kan säga, att de militära frågorna gå först, sedan komma de industriella frågorna, i tredje rummet de socialt-industriella och sist alla jordfrågor. Under det de förstnämnda behandlas ganska snabbt, behandlas de senare, i den ordning de uppräknats allt långsammare. Här är ett sådant exempel på en långsamt behandlad fråga, beroende därpå att det icke varit någon representant i vederbörande departement, som ägnat saken sitt intresse. Då är det ju givet, att den blivit lagd på hyllan, och att det förslag, som behövt, icke kommit fram på lång tid. Här se vi således, att redan 1877 uppmärksamheten fäses på denna sak. 1906 skrev riksdagen därom. 1910 framkom visserligen ett förslag, men det ansågs alldeles ohållbart och man menade sig vara i behov av ytterligare utredning. Ännu 1919 är emellertid ingenting åtgjort i saken, och ändock gäller det en mycket aktuell fråga — huru man skall kunna avvinna landet mera livsmedel och andra sådana nyttigheter.

Nu hava motionärerna med exempel ur verkligheten fäst uppmärksamheten på det stora behovet av en sådan lagstiftning som här är i fråga, och ändock inskränker sig utskottet till att påpeka huru långsamt det gått och uttala den förhoppningen, att Kungl. Maj:t snart skall komma fram med någonting. Och så avstyrker utskottet motionerna, därför att motionärerna i sin kläm utalat den förhoppningen, att riksdagen skulle kunna uttala sig för att de av dem påyrkade företagen skulle få handläggas i enlighet med gällande lagstiftning, vilket dock anses icke kunna ske. När man står inför en dylik situation, har jag alltid haft den uppfattningen, att man bör försöka påskynda saken genom att fästa uppmärksamheten på att det måste bli en annan tågordning, så snart det gäller en jordfråga, och icke får dröja, man skulle nästan kunna säga 15 å 20 år, innan saken finner sin lösning. Man skall icke tro, att saken nu löses omedelbart i departementet. Den ligger där någonstans på en hylla därför att den icke haft någon målsman. Slutligen, efter oändligt käxande årtionde efter årtionde, giver man, uttröttad av käxandet, i uppdrag åt en jurist att skriva ett förslag, som — befinnes icke vara tillfredsställande i praktiken. Så ha jordfrågor behandlats förr. Där det icke finnes något intresse, kan man icke begära, att det skall finnas intresse.

Emellertid tycker jag, att då man står inför sådana realiteter som dessa — ty detta är realiteter till skillnad från mycket annat — riksdagen med sin auktoritet bör söka giva fart åt det hela och icke, såsom utskottet gjort enligt gammalt föredöme, stanna vid uttalande av förhoppningar, utan att man kan säga, att dessa tryckningskostnader och dessa initiativ i någon mån påskyndat frågan. Då tycker jag det är riktigare att riksdagen dock låter dessa initiativ.

*Om vissa
invallnings-
företags hän-
förande under
lagen om
dikning m. m.*
(Forts.)

dess kostnader och denna tidsutdräkt avsätta så mycket, att regeringen får en kraftigare påstötning i frågan, än blott genom den behandling, som så ljudlöst och vindlöst kommit till synes i lagutskottets avstyrkande u låtande. Om bifall till motionerna icke går för sig, kan man åtminstone fästa uppmärksamheten på att här måste tagas i tu med saken på ett mera skyndsamt sätt än hittills.

Därför hemställer jag, att kammaren med anledning av motionerna måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt och senast nästa riksdag framlägga förslag om jords torrläggning genom invallning.

Herr Dahl: Jag ber endast att i största korthet få uttala mig med anledning av den siste ärade talarens anförande.

Enligt vad som inhämtats i departementet, har ärendet angående vattenlagstiftningen fortskridit så långt, att uppdrag lämnats åt särskilda sakkunniga att verkställa det överarbete på det föreliggande förslaget, som här blivit berört i utskottets utlåtande. Vid sådant förhållande har det förefallit mig — liksom det förefallit utskottet — som om det icke skulle erfordras någon särskild erinran från riksdagens sida.

Jag hemställer därför om bifall till utskottets utlåtande.

Herr Lindhagem: Jag förstår situationen så väl. Jag har varit med i lagutskottet i 20 år, så att jag vet hur det går till. Man säger: det behövs icke någon åtgärd, därför att frågan är under behandling på annat sätt. Men jag tillåter mig påpeka, att denna behandling icke är någon intresserad behandling, och därför kan man icke nöja sig med den; den går alldeles för långsamt. Jag tycker därför, att man bör använda sig av dylika initiativ för att skjuta på saken.

Nu har talmannen meddelat, att han upptäckt, att mitt yrkande går utom motionernas ram. Jag har också tänkt mig möjligheten av att en sådan upptäckt skulle göras, men hoppats, att talmannen skulle glömma sig. Detta visar emellertid, hurudant det arbetssätt är, som vi hava. Lagutskottet kan gå utom motionens ram, d. v. s. utskottets majoritet, men minoriteten i utskottet eller en enskild ledamot av en riksdagens kamrar är slagen till slant och kan icke göra något yrkande utöver motionen. Beträffande dessa motioner hör jag till minoriteten, vilken alltid blir förtryckt av majoriteten. Om vi skulle resonera sakligt om saken, så avses med motionerna att få till stånd en förklaring, att vissa invallningar få äga rum med tillämpning av visst förfarande enligt gällande lag angående dikning m. m. Det svaras: sådant kan icke gå för sig. Jag menar, att man då bör se till, att man kan få en särskild lagstiftning i ämnet. Men mot mitt yrkande i sådant syfte vill man göra gällande, att ett sådant yrkande nu icke kan upptagas till prövning. Det förstå herrarna, att jag skulle aldrig såsom talman tycka det vara omöjligt. Men talmannen följer traditionen. Jag tycker, att det är orimligt, att man skall vara bunden av en så byråkratisk grundlag, som tolkas i allmänhet efter bok-

staven så strängt, att det levande livet skall alldeles förkvävas. Jag tycker, att det är alldeles naturligt, att ett sådant yrkande skall kunna göras, och därför vill jag icke taga mitt yrkande tillbaka, utan talmannen får göra vad han vill.

*Om vissa
invallnings-
företags hän-
förande under
lagen om
dikning m. m.*

(Forts.)

Herr Holmquist: Jag får verkligen säga, att när jag läste utskottets utlåtande och såg, att motionärerna alldeles direkt framställt krav på att få en lagstiftning rörande invallning, hade jag ungefär samma tanke som den, åt vilken herr Lindhagen givit uttryck. Jag ansåg, att de årtionde efter årtionde gjorda försöken att få en sådan här lagstiftning vore påkallade av ett rent praktiskt behov. Men denna lagstiftning låter fortfarande vänta på sig. Anledningen, varför jag icke gjorde något yrkande i likhet med det herr Lindhagen gjort, var den, att jag ansåg det vara lönlöst, ty man kan icke lagligen få fram ett sådant yrkande. Men däremot får jag säga, att jag med största tillfredsställelse skulle hava sett, om lagutskottet med sin rätt att göra ett sådant yrkande hemställt om en skrivelse i frågan till Kungl. Maj:t, ty det måste erkännas, att i en fråga, som länge försumpas, riksdagen har både rätt och skyldighet att taga initiativ och påkalla skyndsamt behandling.

Herr Larsson, Jacob: Med anledning av vad herr Holmquist anført vill jag fästa uppmärksamheten på att den ifrågasatta lagstiftningen rörande invallning ligger i det skick, att riksdagen med det snaraste kan förvänta förslag från Kungl. Maj:t. Det synes ju av ett uttalande av justitieministern i annat sammanhang, att han redan nu skulle varit belänt på att föra fram denna fråga, om icke det föreliggande förslaget blivit föremål för så allvarliga erinringar, att han funnit det nödvändigt att underkasta det överarbetning och att sådana icke kunnat medhinnas till innevarande riksdag. Under sådana förhållanden voro utskottets ledamöter alldeles ense därom, att man icke, i det läge saken nu befinner sig, kunde göra annat än upplysa om detta förhållande och hemställa, att motionerna icke måtte föranleda till någon åtgärd.

Herr talmannen: Herr Lindhagen har yrkat, att kammaren med anledning av motionerna måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte skyndsamt och senast nästa riksdag framlägga förslag om jords torrläggning genom invallning. Då emellertid detta yrkande faller utom ramen för såväl motionerna som utskottets hemställan, anser jag mig icke kunna framställa propositionen på detsamma.

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i föreliggande utlåtande hemställt.

Herr statsrådet *Petersson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 74, angående försäljning till staden Varberg av den till Lindhovs kungsgård i Hallands län hörande ön Getterön; och
nr 75, angående understöd åt svenska vägföreningen.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 2, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utredning i fråga om lagstiftning i visst syfte beträffande försäljning av jord till småbruk; och

nr 3, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av mera betryggande skydd för får på betesmark mot kringströvande okynnesshund m. m.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

*Om skydd för
fastighets-
ägare på
landet mot
vissa störande
tillställningar.*

Föredrogs ånyo andra lagutskottets utlåtande nr 4, i anledning av väckt motion om skrivelse till Konungen med begäran om utredning och förslag i fråga om skydd för fastighetsägare på landet mot störande och stojande tillställningar i omedelbar närhet av hans hem.

I en inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion nr 6, vilken behandlats av andra lagutskottet, hade herr *Olaus Pettersson* hemställt, det riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t ville begära, att Kungl. Maj:t täcktes utreda, huru och på vad sätt en fastighetsägare på landet kunde erhålla skydd emot störande och stojande tillställningar i omedelbar närhet av hans hem, och därefter för riksdagen framlägga det lagförslag, vartill denna utredning kunde föranleda.

Utskottet hade i nu föredragna utlåtande på återopade skäl hemställt, att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Herr *Pettersson, Olaus*: Då jag väckte denna motion, var det med tanke på och känsla av de obehag, som ofta förekomma på landsbygden, genom att det hör snart sagt till ordningen för dagen, att ungdomen på olika sällan söka få så kallade dansbanor till stånd, där de hålla till hela eller åtminstone större delen av nätterna, särskilt nätterna till söndagar. Det torde var och en förstå, att det är något ganska otrevligt för grannar, som bo nära sådana platser. Och det är icke ovanligt, att man lägger dessa dansbanor så nära som en 15 å 25 meter från en grannes bostad.

Nu säger visserligen utskottet, att det kan rådas bot för detta med tillhjälp av vissa förordningar, som blivit återopade i utskottets utlåtande. Men jag vill upplysa därom, att det flera gånger försökts i min hemtrakt att gå den vägen. Man har begärt hos Konungens befallningshavande, att något måtte göras för att hindra dessa tillställningar, hindra, att dessa dansbanor läggas så nära, att grannarna skola störas av desamma. Och när det vid åtskilliga tillfällen visat sig icke vara möjligt att med den nuvarande lagstiftningen vinna

detta, har jag blivit uppmanad av icke så få att, då jag kom till riksdagen i år, jag skulle försöka väcka motion, varigenom man skulle kunna få reda och klarhet u i huruvida det vore möjligt att hämma detta oskick. Var och en kan förstå att, då man bor nära en sådan pla's och sitter på sin veranda eller i sin trädgård en söndagskväll, stör det all trevnad om man, i stället för att njuta av vad naturen har att bjuda på, måste höra på detta støj och detta oväsen hela kvällen och en god del av nat en.

Nu skulle det vara mycket önskvärt, om man kunde få en skrivelse till stånd om att få utrett på vad sätt det vore möjligt, att få något klarare lagbestämmelser, så att man åtminstone kunde få dessa dansbanor förlagda på större avstånd från bostäderna. Jag har icke begärt, att dansbanors anläggande skulle förbjudas, men jag har begärt, att det skulle utredas huruvida det icke kunde och borde förbjudas att dansbanor anläggas närmare en grannes bostad än t. ex. 500 meter. Lagutskottet har funnit, att ett sådant förbud icke vore av behovet påkallat, därför att vi redan nu hava en sådan lagstiftning, att vi kunna komma fram, och på den grund har utskottet visserligen ägnat motionen välvilja, men icke kunnat tillstyrka den. Säsom emellertid frågan nu ligger, anser jag det icke tjäna någonting till att yrka bifall till motionen.

Jag har därför, herr greve och talman, icke något yrkande.

Herr Holmquist: Då den siste ärade talaren icke gjorde något yrkande, skulle jag kanske kunnat tåga i den här saken, men jag kan icke neka till, att den motivering utskottet här presterat nog är i vissa hänseenden egendomlig. Utskottet börjar med en sak, som ju är tämligen självfallen, att det kan vara till avsevärd olägenhet och obehag, när man har en dansbana i sin närhet och måste höra detta eviga tramp, sorl och støj, som är förenat med en dansbana. Men, säger utskottet, det finnes två vägar att gå. Den första vägen, anför utskottet, yppades genom 1908 års lagstiftning, som gav länsstyrelserna rätt att efter vederbörandes hörande, genom beslut, som underställes Kungl. Maj:ts prövning, särskilt förordna, att 13 § i ordningsstadgan för rikets städer skall tillämpas i detta avseende på vilket område som helst på landsbygden. Det är nog gott och väl, men först och främst får jag påpeka, att detta gäller uteslutande *allmänna* dansbanor, sådana som genom annonser i tidningarna eller genom anslag betecknas såsom allmänna dansbanor eller sådana, till vilka allmänheten eljest, mot erläggande av avgift eller utan avgift, har tillträde. Men nu är det så, att det uppstått dansbanor av en helt annan karaktär, till vilka blott föreningsmedlemmar äga tillträde. Även genom dessa banor kunna visserligen grannarna störas. Ofta kan det vara mycket svårt att säga, om dansbanor äro sådana, som avses i 13 § av nämnda stadga. Litet var torde också känna, att man ej är glad på landsbygden öfver att få ordningsstadgan för rikets städer där tillämpad, och att även när det gäller sådana här detaljer, man är ganska obehagen därför. Jag tror således, att denna väg är mycket svår att komma fram på, och att den komme att vålla mycken om-

Om skydd för fastighetsägare på landet mot vissa störande tillställningar.
(Forts.)

Om skydd för fastighetsägare på landet mot vissa störande tillställningar.

(Forts.)

gång. Först skall framställning göras av kommunal myndighet eller från en del av kommunens befolkning; mera sällan torde det förekomma, att en enda person upptager frågan. Sedan skola vederbörande höras och länsstyrelsen fatta beslut, som underställes Kungl. Maj:ts prövning. Detta är ju en mycket lång väg att gå, när det gäller en sådan sak som att få nattro, då någon blivit störd genom en närliggande dansbana. Vidare vill jag påpeka, att det även gives andra svårigheter. Även om 13 § i ordningsstadgan bleve i sådana fall tillämplig, är det tvivelaktigt, om den kunde föranleda att dansställningar inställas eller avlysas, om det icke vore något vid sidan av den allmänna dansen och det obehag den kan åstadkomma, om det icke visade sig vad som påpekas i ordningsstadgan för rikets städer, att därvid förekomme sådant som strider mot sedlighet eller allmän lag, eller att tillställningen föranledde svårare oordningar. Ty det står i fortsättningen i 13 §, att det är först sedan sedlighet, ordning eller allmän lag har kränkts, som vederbörande polismyndighet kan förbjuda tillställningen, och av denna omständighet drager jag den slutsatsen, att även om ordningsstadgan för rikets städer är tillämplig på en vanlig, väl skött dansbana på landet, det icke utan vidare kan utfärdas förbud av polismyndigheten mot öppnande av dansbana, när anhållande därom göres. Därutinnan har jag visserligen en annan uppfattning än utskottet, som anser, att även grannarnas störande skulle vara inverkan, då det gäller att få förbud från polismyndighetens sida. Själv har jag en bestämd mening, att så icke är fallet.

Nu är det ju en annan del av ordningsstadgan för rikets städer, nämligen 12 §, som är nästan så gott som skriven för här föreliggande fall. I den paragrafen heter det rörande städerna: »Den som — — — eller upplåter annan för förlustelse gjord inrättning, vilken är så beskaffad och så belägen att närboendes nattro därigenom störes. böte — — —.» I sådant fall hade sålunda polismyndigheten rätt att inskrida. Det är just denna § av ordningsstadgan, som, såvitt jag förstår, motionären vill ha tillämpad även på landsbygden. Det är således icke för att få den allmänna polisordningssynpunkten särskilt pointerad eller framhållen, utan just för att få skydd mot det ständiga danstrampet och stojet alldeles inpå knuten, som motionen tillkommit. Det är alldeles detsamma som när det gäller musik. Jag tänker, att åtskilliga av herrarne varit i samma läge som jag, att hava haft musikaliska grannar, som dag och natt musicerat. Det kan hava varit ganska god musik, men sådant är dock icke roligt för grannarna. Ur sådan synpunkt är det, såvitt jag förstår, som motionären velat se den föreliggande frågan. För min del kan jag icke finna annat, än att utskottet icke riktigt bedömt saken, då utskottet anser, att genom tillämpning på landsbygden av 13 § i ordningsstadgan för rikets städer något särskilt i skyddssyfte skulle vinnas.

Så kommer jag till den andra delen av utskottets motivering, däri utskottet giver rådet, att om man icke kan vinna sitt syfte på den först angivna vägen man kan gå en annan väg och anhålla, att kommunen måtte utfärda en ordningsstadga rörande dansbanor av

ena eller andra slaget. Det står i § 7 av förordningen om kommunalstyrelse på landet, att kommunalstämman har rätt att, där den finner skäl, stifta ordningsstadgar för kommunen. Det är ju egentligen ganska svårt att säga, vad som är den allmänna innebörden i denna bestämmelse, men det vill förefalla mig, som om den knappast kunde tydas därhän, att genom en sådan ordningsstadga en kommun utan vidare kunde *förbjuda* en person att på sitt enskilda område hava en dansbana. Åtminstone synes det mig mycket vanskligt att så uppfatta saken. Utskottet säger visserligen, att det gives rättsfall, som synas peka därhän, att formella hinder icke skulle finnas för ett sådant tillvägagående. För min del tillåter jag mig att ställa mig mycket skeptisk i denna fråga, och å andra sidan är naturligtvis en sådan ordningsstadga också ganska svår att få genomförd. Det kan icke förnekas, att den svenska ungdomen finner det ganska roligt att dansa, och sådana frågor som denna, som skulle framkalla olika intressen på kommunalstämman, äro nog icke så lätta att avgöra. Det bleve nog en hel del schismatiska åskådningar, och sådant bidroge säkerligen icke till den kommunala trevnaden. Jag tror således, att man med försiktighet bör taga även på den sidan av saken.

Sedan jag således för min del sökt försvaga de synpunkter utskottet här påpekat, vill jag komma till den egentliga anledningen för mig att begöra ordet. Jag har äran sitta såsom ordförande hos sakkunnige för församlingsfrihetens genomförande i svensk lagstiftning. I detta sammanhang förekomma även till begrundande vissa delar av ordningsstadgan för rikets städer och frågan om dess omskapande. Det förefaller mig mycket antagligt, att dessa sakkunnige under någon form komma att antingen direkt föreslå eller hos Kungl. Maj:t påpeka lämpligheten av vissa ändringar och tillägg, som böra ske med avseende å denna ordningsstadga, och i betraktande av ämnes allmänna läggning vill det synas, som om vissa bestämmelser i ordningsstadgan icke komme att inskränkas blott till städer och stadsliknande samhällen, utan även skulle omfatta landsbygden. Vid sådant förhållande vill det synas — dock kan jag icke ikläda mig något ansvar för huru de sakkunniges behandling av det ganska vidlyftiga ärendet kommer att utfalla — som om i detta sammanhang motionären kunde hava en viss förhoppning om att få fram ett förslag till lösning av föreliggande fråga.

Jag har, herr talman, icke något yrkande att göra.

Herr Dahl: Ehuru motionären icke framställt något yrkande på bifall till sin motion, anser jag mig, särskilt med anledning av den ärade talarens på Dalabänken anförande, pliktig att göra ett par erinringar.

Herr Holmquist förmenade, att utskottets åberopande av möjligheten att vinna tillämpning av 13 § i ordningsstadgan för rikets städer jämväl på landsbygden, såvitt denna paragraf avsåge sådana tillställningar, som motionen här syftade till, icke skulle vara riktig. Jag har för min del svårt att följa den ärade talaren i detta avseende. Såvitt jag rätt förstår 13 § i nämnda stadga, ligger tyngdpunkten därpå.

Om skydd för fastighetsägare på landet mot vissa störande tillställningar.
(Forts.)

Om skydd för
fastighets-
ägare på
landet mot
vissa störande
tillställningar.

(Forts.)

att tillstånd till sådana danstillställningar skall inhämtas, innan de anordnas, och ordningsmyndigheten har då befogenhet och eventuellt skyldighet, med hänsyn till den karaktär en sådan tillställning kan väntas få, att förbjuda tillställningens hållande. Jag menar, att då det kan antagas, att sådan olägenhet komme att vållas, som motionären här framhåller, polismyndigheten kan finna sig föranlåten att förbjuda tillställningars hållande. Jag har personlig erfarenhet av att lämsstyrelser finnas, som så tolkat 13 § i ordningsstadgan för rikets städer och tillämpat densamma på landsbygden.

Herr Holmquist erinrade vidare, att dansnöjen numera ordnas under sådana former, att vissa föreningar anordna sådana, och att under sådan förutsättning de icke skulle falla under ordningsstadgan. Men för det fall att de anordnas under bar himmel komme de, såvitt jag kan finna, i alla fall att hänföras under ordningsstadgan.

Beträffande frågan, huruvida en kommun kan vara berättigad att besluta en ordningsstadga av sådant innehåll, att hinder för tillställningar och dansnöjen därigenom skulle uppkomma, har utskottet i allmänna ordalag häntytt å föreliggande rättsfall. Jag ber att få referera endast ett sådant, men skulle kunna vara i tillfälle att påvisa flera sådana. På kommunalstämma den 26 maj 1912 beslöto Dorotea socknemän att antaga följande stadgar för offentliga danstillställningar: »Envar inom Dorotea socken bosatt person förbjudes att mot betalning eller inträdesbiljett eller annan gottgörelse i vad form som helst upplåta lokal till förut annonserade eller affischerade eller på annat sätt kungjorda danstillställningar, vid vite av 20 kronor för varje gång beslutet överträdes.» Över beslutet anfördes besvär hos Konungens befallningshavande, med yrkande, att enär giltigt motiv saknats för förbudet och detsamma även kunde anses stridande mot enskildes näringsfrihet, Konungens befallningshavande måtte upphäva beslutet. Konungens befallningshavande utlät sig, att enär beslutet innehölle bestämmelser, vilka icke vore att hänföra till ett så beskaffat ordningsstadgande, för vilket kommunalstämman ägde bestämma vite, Konungens befallningshavande funne skäligt undanröjda vitet och ogilla beslutet. Det anfördes därpå besvär hos regeringsrätten, som utlät sig: »Enär de ordningsstadgar, som av kommunalstämman i förevarande hänseende beslutats, måste anses innehålla bestämmelser, varom kommunalstämma ägde lagligen besluta — — — — —, ty och då frågan om behövligheten eller lämpligheten av ifrågavarande bestämmelser icke i förevarande mål kunde komma under bedömande, prövade regeringsrätten lagligt att, med ändring av Konungens befallningshavandes resolution, ogilla den mot klandrade kommunalstämmebeslutet i målet förda talan.»

Flera andra rättsfall bestyrka, att så beskaffad befogenhet ansetts tillkomma kommunalstämma.

Herr Holmquist antydde, att pågående arbete i fråga om förändring av ordningsstadgan för rikets städer möjligtvis skulle kunna bereda motionären bifall i viss mån till hans önskningsmål. Ja, i den mån ett sådant bifall verkligen kan vara betingat av allmängiltiga och praktiska skäl, skall jag visserligen icke beklaga, om så bleve

fallet, men å andra sidan får jag säga, att det ligger rätt mycken fara för handen för att man på den vägen komme att alltför mycket beskära den personliga friheten, vilket sannerligen icke synes ägnat att befrämja den trevnad på landet, som annars på visst håll ligger denna kammare så varmt om hjärtat.

Om skydd för fastighetsägare på landet mot vissa störande tillställningar.

(Forts.)

Efter härmed slutad överläggning bifölls vad utskottet i förevarande utlåtande hemställt.

Herr statsrådet *Thorsson* avlämnade Kungl. Maj:ts proposition nr 73, med förslag till lag om ändring i vissa delar av lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse.

Efter föredragning av de under sammanträdet avlämnade kungl. propositionerna hänvisades propositionerna nr 52, 59, 61, 63—65 och 67—69 till statsutskottet, propositionen nr 53 till behandling av lagutskott, propositionerna nr 54, 66 och 73 till bankutskottet, propositionerna nr 74 och 75 till jordbruksutskottet samt propositionen nr 76 till konstitutionsutskottet.

Anmälades och bordlades konstitutionsutskottets utlåtande nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 4 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Justerades sju protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 2,50 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.

Tisdagen den 11 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet *Nilson* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 70, angående disponerande för arméns räkning av visst antal sängplatser å länslasarettet i Linköping;

nr 71, angående pension å allmänna indragningsstaten åt byggnadschefen hos arméns kasernbyggnadsnämnd, arkitekten *J. L. Peterson*;

nr 72, angående tillstånd för musikfanjunkarna, musikdirektörerna *Ernst Emanuel N:son Willners* och *Gustaf Emil Hessler* att med bibehållande av viss befattning åtnjuta tillfällig löneförbättring;

nr 77, med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 21 § lagen den 16 oktober 1914 om tillsyn å fartyg; samt

nr 79, angående ökning av riksbankens sedelutgivningsrätt.

Justerades protokollen för den 5 och den 7 innevarande månad.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att ledamoten av riksdagens första kammare doktor *P. Hellström* på grund av akut tarmkatarr tills vidare är förhindrad deltaga i riksdagsarbetet intygas på heder och samvete.

Luleå den 9 februari 1919.

Elof Edlund,
förste stadsläkare.

Anmäldes och godkändes andra lagutskottets förslag till riksdagens skrivelse nr 14, till Konungen i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av mera betryggande skydd för får på betesmark mot kringströvande okynneshund m. m.

Herr talmannen meddelade, att från riksmanskalksämberet på nådigste befallning överlämnats 100 inträdesbiljetter till Logården å

kungl. slottet för att bereda ledamöter av kammaren tillfälle att onsdagen den 12 innevarande februari åse högtidligheten vid mottagandet av Finlands riksföreståndare, då denne omkring kl. 12,15 e. m. nämnda dag landstege vid Logårdstrappan; och hemställde herr talmannen, att fördelning av dessa biljetter proportionellt i förhållande till ledamotsantalet å varje bänk finge genom sekreteraren ske efter slutet av kammarens sammanträde denna dag, med iakttagande att de för varje landstingsområdes eller stads riksdagsmän avsedda biljetter u lämnades till området eller stadens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Denna hemställan bifölls.

Föredrogos, men bordlades ånyo på flera ledamöters begäran konstitutionsutskottets utlåtande nr 3 samt andra lagutskottets utlåtanden nr 5 och 6.

Herr *Schyller* väckte en motion, nr 137, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag angående utsträckande till två dagar av vissa valförrättningar under våren 1919.

Motionen hänvisades till konstitutionsutskottet.

Herr *Lyckholm* avgav en motion, nr 138, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående försäljning av pilsner m. m.

Denna motion hänvisades till bevillningsutskottet.

Efter föredragning av de vid sammanträdet början avlämnade kungl. propositionerna hänvisades propositionerna nr 70 och 72 till statsutskottet, propositionerna nr 71 och 79 till bankoutskottet samt propositionen nr 77 till behandling av lagutskott.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,13 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenstjerna*.

Onsdagen den 12 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 3 e. m.

Herr statsrådet friherre *Palmstierna* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 78, med förslag till lag med särskild bestämmelse att tills vidare gälla i fråga om skydd för vissa främmande patent; samt

nr 80, angående sättet för bestridande av kostnaderna för officeres och underofficerares över stat samt officerares av reserven tjänstgöring vid flottan resp. kustartilleriet samt för marinintendenturkåren i flottans reserv tillhörande marinintendenters tjänstgöring vid flottan.

Upplästes följande inkomna läkarintyg:

Att riksdagsmannen herr *C. G. T. Wickman* på grund av katarrhal febersjukdom för närvarande är oförmögen att infinna sig vid riksdagsgöromålen intygas.

Stockholm den 12 febr. 1919.

J. E. Lagergren,
leg. läkare.

Anmäldes och bordlades

konstitutionsutskottets memorial:

nr 4, i anledning av kamrarnas remiss av Kungl. Maj:ts proposition, nr 39, med förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.; och

nr 5, i anledning av första kammarens remiss av motion, nr 133, av herr *Kajser*, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag till lag om anställande av distriktsbarnmorskor m. m.;

statsutskottets utlåtande, nr 10, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om reglering av vissa inom statsförvaltningen anställda kvinnliga biträdens avlöningsförmåner m. m. jämte en i ämnet väckt motion;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 4, i anledning av väckt motion om frihet för musiker i vissa fall från bevilningsavgift enligt förordningen angående bevilningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter;

nr 5, i anledning av väckt motion om införande i förordningen om taxeringsmyndigheter m. m. av föreskrift angående underrättelse i visst fall åt skattskyldig om beslut rörande hans taxering och skälen därför;

nr 6, i anledning av väckt motion om ändring av gällande bestämmelser angående taxering av fastigheter och byggnader för bostadsändamål;

nr 7, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändrade föreskrifter i fråga om den ort, där vinst av försäljning av fastighet skall taxeras till bevillning; samt

nr 8, i anledning av väckt motion om tullfrihet för tryckpapper;

bankoutskottets memorial och utlåtanden:

nr 3, angående utbetalning av förskott i avräkning å tillfälligt arvodestillägg åt tjänstemän och vakubetjante hos riksdagens kamrar och utskott;

nr 4, i anledning av väckta motioner om inställande av tryckningen av kamrarnas protokollsutdrag m. m.;

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om visst undantag från tillämpningen av 49 § 1 mom. och 165 § 1 mom. lagen den 22 juni 1911 om bankrörelse;

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag innefattande tillfälligt undantag från gällande inskränkningar i rätten att använda sparbanks vinst; samt

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående sättet för likviderande av förfallen skuld å statslån till Hässleholm—Markaryds järnvägsaktiebolag; ävensom

första lagutskottets utlåtanden:

nr 1, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning;

nr 2, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning; och

nr 3, i anledning av väckt motion med förslag till ändrad lydelse av 10 § i lagen om reglering av prästerskapets avlöning den 9 december 1910.

Vid förnyad föredragning av konstitutionsutskottets utlåtande, nr 3, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av § 4 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863, bifölls vad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogos ånyo andra lagutskottets utlåtanden:

nr 5, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående lagbestämmelser rörande skyldighet att i vissa fall borttaga träd eller grenar därav och buskar, som hämma växtligheten å åkerjord; och

nr 6, i anledning av väckt motion om ändrad lydelse av 14 § i legostadgan för husbönder och tjänstehjon den 23 november 1833.

Vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt bifölls.

Efter föredragning av de vid sammanträdet början avlämnade kungl. propositionerna hänvisades propositionen nr 78 till behandling av lagutskott och propositionen nr 80 till statsutskottet.

Justerades fyra protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 3,13 e. m.

In fidem
A. v. Krusenstjerna.
